

Coraleigh Parkerová

KOKEDAMA

Japonské umění pěstování rostlin bez květináčů

Welcome
to the
Jungle

Coraleigh Parkerová

KOKEDAMA

Japonské umění pěstování rostlin bez květináčů

Přeložila Eva Fuková

KOKEDAMA

Coraleigh Parkerová

Z anglického originálu *Hanging Plants*
vydaného nakladatelstvím Jacqui Small,
an imprint of The Quarto Group,
v Londýně roku 2018, přeložila Eva Fuková

Vydala Metafora, s. r. o., v Praze roku 2018
Redakce a korektura Květa Svárovská
Technická redakce Hana D. Benešová
Sazba Metafora
Vytisknuto v Číně
Vydání první

U Krku 35
100 00 Praha 10
www.metafora.cz

Original Edition:

Publisher: **Jacqui Small**

Senior Commissioning Editor/Project Editor:

Eszter Karpati

Managing Editor: **Emma Heyworth-Dunn**

Designer: **Caroline Clark**

Production: **Maeve Healy**

Design and layout copyright

© 2018 Quarto Publishing Group plc

Text copyright © Coraleigh Parker

Specially commissioned photography

© 2018 Larnie Nicolson

Translation © Eva Fuková, 2018

Czech Edition © Metafora, 2018

All rights reserved

ISBN 978-80-7359-555-5

OBSAH

CO JE KOKEDAMA?	6	EPIFYTY	82
Umístění kokedamy	10	Prostředí a péče	84
JAK VYROBIT KOKEDAMU	14	Orchidejová kokedama	86
Pomůcky	16	Echmea pruhovaná	88
Složení substrátu	18	Hybridní orchidej	90
Obalení kořenů	20	Parožnatka	94
Zelený mech	24	Tilandsie	98
Mech z výtrusů	26	KAPRADINY	100
Bujný mech	27	Prostředí a péče	102
PÉČE O KOKEDAMU	28	Kapradinová kokedama	104
Zálivka	30	Netík	106
Naturalizace a obnova	32	Chřest hustokvětý	108
TROPICKÉ ROSTLINY	34	Sleziník hnízdovitý	112
Prostředí a péče	36	Daválie	114
Velká kokedama	38	STROMY A KEŘE	116
Toulítky	42	Prostředí a péče	118
Kořenokvětka	44	Stromová kokedama	120
Monstera skvostná	46	Javor japonský	122
Syagrus brazilský	50	Citroník Meyerův	124
CIBULOVINY, HLÍZY A BULVY	52	Korokie	126
Prostředí a péče	54	Olivovník evropský	128
Sezonní kokedama	56	BYLINKY	130
Brambořík perský	58	Prostředí a péče	132
Narcis taceta	60	Bylinková kokedama	134
Šťavel trojhranný	64	Dobromysl obecná	136
Kornoutice africká	66	Rozmarín lékařský	138
SUKULENTY A KAKTUSY	68	Tymián obecný	140
Prostředí a péče	70	SLOVNÍČEK	143
Kaktusová kokedama	72	PODĚKOVÁNÍ	144
Mexický klenot	74		
Sněženkový kaktus	78		
Korálový kaktus	80		

CO JE KOKEDAMA?

Kokedama, varianta bonsaje, pochází z Japonska a rostlina je zde umístěna v kulatém balu zeminy, který je obalený mechem a ovázaný provázkem.

苔 Koke = mech

玉 Tama = koule

Kokedama má v sobě cosi působivého a uklidňujícího. Je ukázkou japonského umění wabi-sabi. Nachází krásu v nedokonalosti. Všechny prvky, díky nimž bonsaj neupadá do zapomnění, jsou obsaženy také v kokedamě, avšak v mnohem dostupnějším provedení.

Úsporný design, který se snaží využít minimum prvků a zároveň představuje přírodní procesy a přírodní materiály, se stává stále

výraznějším hlavním proudem. Jak stále více lidí vidí krásu v drsné přírodě, prostor pro zbytečné harampádí v jejich životech se zmenšuje.

Výroba kokedam je koníček, který přináší uspokojení. Přímý kontakt rukou s přírodními materiály nás doslova uzemňuje. Proces balení kokedamy je velice meditativní; činnost vyžaduje oboustrannou koordinaci – rukama pracujete současně a zároveň samostatně. Jelikož při balení každá ruka

provádí jiný úkon, je velice obtížné myslet přitom na něco jiného. Člověk zůstává plně ukotven v přítomnosti. A opakované ovazování balu provázkem působí téměř až hypnoticky. Pro mnoho lidí představuje vytváření kokedam způsob, jak se uvolnit po hektických dnech v práci nebo náročných obdobích v životě.

Vpravo: Jack zamyšleně hledí na Oxalis triangularis (šfavel trojhranný).

CO JE KOKEDAMA?

Výroba kokedam představuje jakýsi malý přístav klidu a míru, v němž se energie člověka soustředí zpět do nitra.

Kokedama vznikla z bonsají ve stylu nearai, jejichž odhalené kořeny jsou součástí estetického vzhledu. Běžně se pěstují v květináči tak dlouho, až ho kořeny vyplní, a potom je lze vyjmout, aniž se strom poškodí. Aby kořeny během proměny nebo stárnutí nevysychaly, zakryjí se mechem, jenž je zároveň chrání.

Tradiční kokedamu tvoří koule vytvořené ze směsi rašeliny a akadamy. Koule se rozpůlí, střed se vyhloubí a vloží se do něj rostlinka, jejíž kořeny jsou obaleny rašeliníkem, a části se opět spojí. Někdy se vnější strana oseje trávou nebo se obalí mechem. U modernějšího způsobu se nepoužívá japonský jíl akadama.

Nejlepší je obalit kořeny a zeminu silnou vrstvou

rašeliníku. Tento obal zadržuje vlhkost a snižuje četnost zálivky. Mech funguje jako houba; nasaje vodu a pomalu ji vypouští ke kořenům. Rovněž zabraňuje vypařování vlhkosti z půdy, k čemuž obvykle dochází u květináče.

Hlavní rozdíl mezi květináčem a kokedamou spočívá v tom, jak se chovají kořeny. Jejich hlavním úkolem je hledání vody. Jejich činnost je binární: základním pravidlem je, že pokud mají kořeny vodu, rostou – když ji nemají, nerostou. (Tímto tématem se někteří vědci zaobírají roky, a proto to neberte úplně vážně.) V případě květináče to znamená, že kořeny vždy mají dostatek vody a stále rostou. Rozrůstají se v květináči tak, až nakonec zabraňují přístupu vlhkosti a živin.

U kokedamy kořeny, které prorostou ven z balu, budou mít přístup ke vzduchu. Je-li vzduch suchý, kořeny přestanou růst. Místo

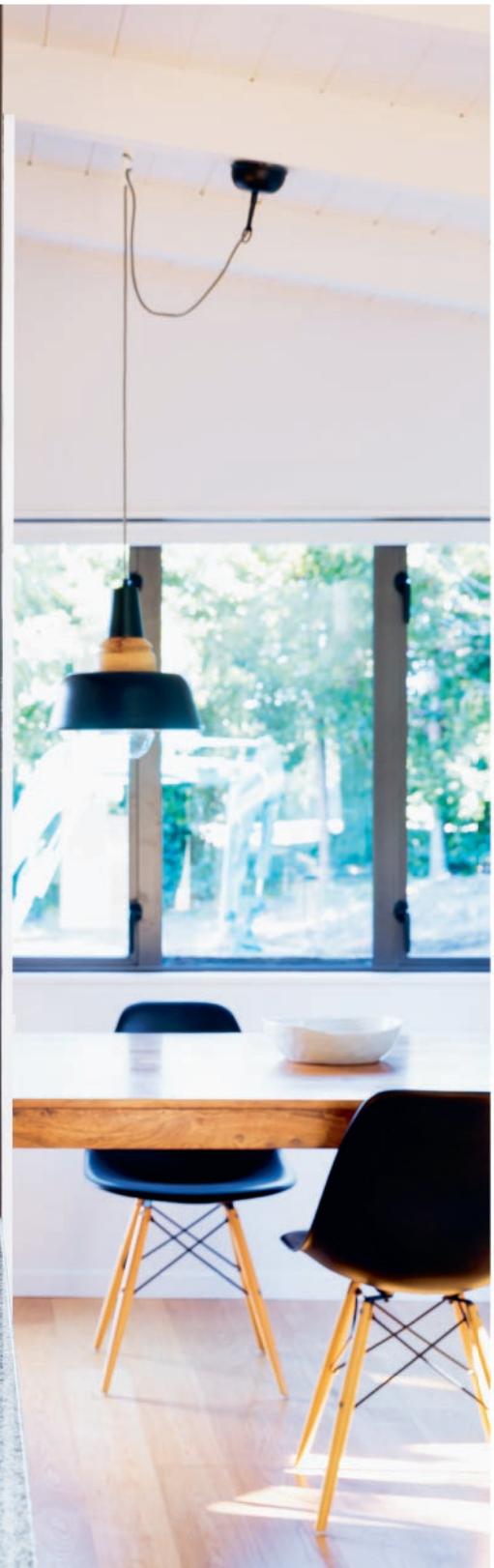
dlouhých silných kořenů, které budou hledat vodu, má rostlina mnoho tenkých kořenů skrytých v balu.

U některých rostlin, např. stromů, množství kořenů určuje velikost stromového patra. Jelikož velikost kořenů záleží na velikosti balu, stromy v kokedamě zůstanou malé.

Rostliny jsou také živé bytosti: milujte je, jako byste milovali přítele nebo domácího mazlíčka. Poznejte své rostliny. Nečekejte, že vám něco poskytnou, když vy jim nic nedáte. Všechny vztahy jsou o dávání a braní. Když rostlinám dopřejete potřebnou pozornost, s radostí vám to oplatí a odvděčí se vám krásnou zelení. S potěšením vnesou do vašeho života mír a klid.

Vpravo: Syngonium podophyllum v kuchyni.

Umístění kokedamy

Kokedamy jsou velice univerzální a představují ideální doplněk do jakéhokoli prostoru. Můžete je vytvořit v jakékoli velikosti, tvaru nebo barvě, aby se hodily do konkrétního prostředí.

Zavěšené kokedamy dodávají prostoru a místu hloubku a texturu. Lze snadno upravit jejich konečné umístění a výšku, aby se dosáhlo maximálního výsledného efektu.

Jsou silně spojeny s filozofií wabi-sabi a vždy platí, že „méně je více“. Neobklopujte kokedamy příliš mnoha předměty. Použijte je, jako by se jednalo o krásný obraz nebo umělecké dílo.

Dodejte svěžest strohému koutu a zjemněte svůj pokoj zelenými rostlinami a kokedamou. Malé a křehké kokedamy umístěte tam, kde oceníte jejich blízkost a kde „nezapadnou“ ani nebudou zakryty mnoha jinými věcmi.

Velké svěží zelené listy zvýrazní pozadí s jemnou texturou.

Křehké, zajímavě tvarované větvičky a listy na velkém prázdném pozadí upoutají pozornost k detailu. Umístěte kokedamu tam, kam chcete přitáhnout pohled.

Kontrast a vizuální efekt vytvoří kombinace rostlin s jemnými detaily a velkých jednobarevných předmětů.

Když je kokedama zavěšená na stěně, vlhkost z kulatého balu může zde poškodit. Je-li povrch písčitý, hrozí, že v místě, kde se ho kokedama dotýká, vznikne plíseň. Použijte skobu nebo věšáček, který dostatečně vyčnívá ze stěny.

Ujistěte se, že rostlina má potřebné množství světla; mnoho interiérových rostlin nemá rádo přímé slunce. To však neznamená, že upřednostňují tmu; většina potřebuje jasné světlo. Zavěste je tak, aby listy nebyly v dosahu slunečních paprsků.

Vpravo: Skupinka kaktusových kokedam vytváří výrazný prvek.

Na další straně: Coco leží pod dvěma bramboríky, šfavelem a kolokázií.

JAK VYROBIT KOKEDAMU

Jakmile si osvojíte postup, zhotovit kokedamu je velice snadné a zároveň to přináší uspokojení. Je to úžasná forma umění, která představuje ideální koníček a kombinuje uklidňující práci s přírodními materiály a radost z vytvoření nádherného předmětu.

Při zvažování, jakou kokedamu vyrobíte, vás nepřeberné množství možností může ohromit či nadchnout, ale začněte malou kokedamou, abyste získali potřebnou zručnost. Když se učíte postup, nejdříve vytvářejte kokedamy, které se vám vejdou do rukou. Použijte malé rostliny, např. sukulenty; až budete techniku zvládat, zkuste dělat větší kokedamy.

Nejdůležitější je rozhodnout se, kam kokedamu umístíte, a podle toho zvolte vhodnou rostlinu. Některé rostliny, např. kaktusy, upředhostňují teplé místo za sluncem,

zatímco jiné, např. kapradiny, mají rády tmavší prostory s nižší teplotou.

Podle rostliny, kterou vyberete, rovněž zvolte provázek. Musíte vzít v úvahu nejen estetické hledisko, ale také jeho životnost. Provázek z přírodního vlákna se časem rozloží a bude nutné ho vyměnit, na což nezapomeňte při navrhování kokedamy. Nakreslete si pokoje s kokedamou a zjistěte, jakým dojmem působí. Načrtněte kokedamy z různých rostlin, abyste viděli výsledný efekt.

Při výrobě kokedamy vzniká nepořádek. Jelikož mech se

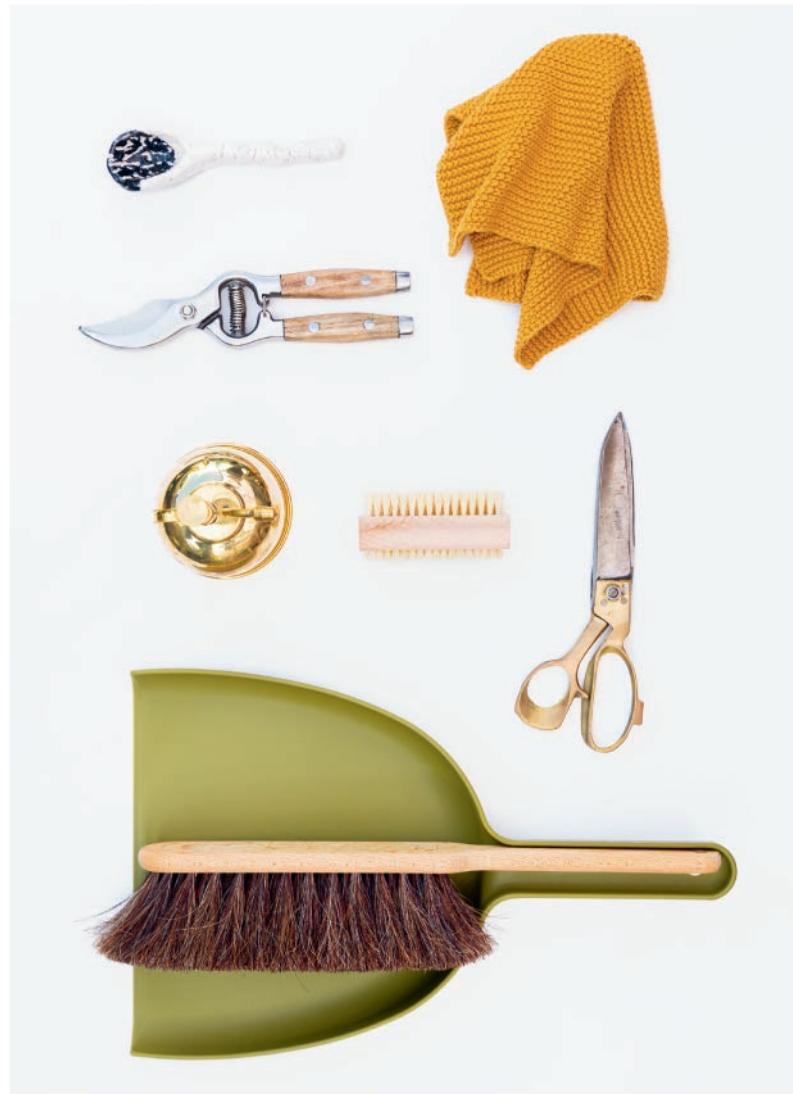
namáčí, voda z něho kape a dělá loužičky. Substrát tvoří různé suroviny, které se odměřují a míchají. Výroba kokedam sice není pouze venkovní činnost, ale musíte se na ni přichystat. Vymezte si určitý prostor a připravte potřebné pomůcky. Rukavice si nenasazujte, v nich se s kokedamou hůře manipuluje. Když použijete bio suroviny, omezí se vystavení škodlivým látkám. Krása výroby kokedam spočívá v kontaktu s přírodními surovinami.

Vpravo: Echeveria elegans (pupovice ozdobná) se koupe v odpoledním světle.

Pomůcky

Výroba kokedam je velice snadná; když máte vše potřebné po ruce, proces tvoření probíhá hladce a představuje příjemnou činnost, na kterou se pokaždé budete těšit.

ZAČÍNÁME

Pracovní plocha

Vyberte pracovní plochu, kde nebude vadit, že na ni kape voda, nebo ji zakryjte přehozem či papírem. Není-li váš stůl voděodolný, položte na něj plastový ubrus nebo voskovaný papír.

Lžíce a mísa na míchání a odměření substrátu

Mísu a lžíci neukládejte k těm, které používáte v kuchyni.

Vlevo, odhora po směru hodinových ručiček: Odmérka, hadřík, nůžky, smetáček a lopatka, kartáček na ruce, rozprašovač, zahradnické nůžky. **Vpravo:** Provázky, háčky a řetězy na ovázání a zavěšení.

Mísa musí být dostatečně velká, aby se do ní vešly všechny suroviny.

Hadřík na otírání povrchu

Jelikož pracujete se zeminou, hadřík uchovávejte jinde než ty, které slouží při vaření.

Nůžky ke stříhání provázku

Ideální jsou ostré a masivní nůžky.

Smetáček a lopatka

I když pracujete sebeopatrněji, vznikne nepořádek.

Kartáček na ruce k odstranění substrátu

Ačkoli je posvátným právem pracovat s přírodními surovinami, není přijatelné objevit se ve společnosti s důkazy svědčícími o takové činnosti za nehty.

Rozprašovač k očištění listů

Po dokončení kokedamy zůstanou na listech a balu různé zbytky.

Zahradnické nůžky k prostříhání a vytvarování

Ostré zahradnické nůžky jsou nezbytné k dokonalému prostříhání rostlin. Když jejich ostří bude tupé nebo špinavé, rostlina se může poškodit a otevřená rána může představovat vstupní bránu infekce.

Provázky

Druh provázku záleží na rostlině, kterou zvolíte, nebo naopak. Provázek z přírodního vlákna se časem rozpadne. Při kontaktu s vlhkým ballem se začne rozkládat.

U některých rostlin je rychlosť, jakou se provázek rozkládá, podobná rychlosti růstu kořenů, a proto v době, kdy se provázek rozpadne, bal drží pohromadě kořeny. U rostlin, které potřebují vlhkost, použijte syntetický provázek, jenž se při neustálém kontaktu s vodou nerozloží. Kokedamu můžete také nejprve ovázat nylonovým vlascem, který potom zakryjete provázkem

z přírodního vlákna, aby vznikl požadovaný výsledný efekt. Chcete-li industriální vzhled, zvolte tenký drát.

Způsoby zavěšení

Možnosti, jak kokedamu zavěsit, omezuje pouze vaše představivost. Připevnit skobu na stěnu nebo na strop představuje nejsnadnější způsob. Do zdi můžete zatlouct dvě skoby a natáhnout mezi ně řetěz, na který zavěsite kokedamu. Dejte skobu na slunnou stěnu a pověste na ni větev, na které bude viset kokedama. Zavěste tyčku na okno a pomocí háčků ve tvaru „S“, poutek z provázku či drátu na ně zavěste kokedamy. Tento způsob usnadňuje zálivku. Udělejte smyčku kolem balu kokedamy nebo přivažte provázek ke třem stranám. Nebo zavěste háček na provázek. Kokedamu můžete zavěsit na řetěz pomocí velice malých „S“ háčků používaných na závěsy.

Složení substrátu

Toto je nejdůležitější část výroby kokedam; zabalit rostlinu do mechu je jedna věc, a druhá je vytvořit rostlině domov, v němž bude šťastně žít dlouhé roky.

Rašeliník

Silná vrstva rašeliníku je nezbytná k tomu, aby se v balu udržely vhodné podmínky. Použijete-li tenkou vrstvu, vlhkost ze substrátu se vypaří rychleji, než kdyby rostlina byla v květináči, a budete muset kokedamu často zalévat. Pro vás to bude únavné a rostlinu stresuje, když se rychle střídají období, kdy je suchá a mokrá.

Kousky kokosové slupky

Na kokosové mulčovací kůře je skvělé, že je vedlejším produktem při výrobě kokosového oleje, a proto se k jejímu získání nespotřebuje velké množství elektrické energie. Je velice pórnatá a struktura vydrží dlouhou dobu. Aplikujte ji u rostlin, které potřebují větší prostor a provzdušnění kolem kořenů

a mají raději vlhký vzduch než kapalnou vlhkost, např. epifyty a tropické rostliny.

Kokosové vlákno

Kokosové vlákno se získává z kůry plodů kokosové palmy. U některých rostlin, které nevyžadují častou zálivku nebo nemají rády kolísající vlhkost, vrstva navíc položená na mechu pomáhá zadržovat vlhkost v balu, aniž zabraňuje proudění vzduchu.

Kokosová cihla

Z drti, která zůstane po získání kokosových vláken, se vyrábějí cihly a hodí se jako alternativa rašeliníku. Kokosová cihla zadržuje vodu a pomalu ji uvolňuje, a proto je ideální pro rostliny, které mají rády vlhko.

Kompost

Mnoho rostlin potřebuje k růstu látky vznikající během přírodního procesu rozkladu. Obzvláště u stromů, plodících rostlin a květin přidejte do kupovaného substrátu pro pokojové rostliny kompost, a to pouze první rok. Potom

jim postačí tekuté hnojivo, např. ze směsi mořských řas.

Vodní krystalky

Vysoce absorpční krystalky pohltí vodu v množství odpovídajícím více než 100násobku jejich váhy. V balu krystalky fungují jako malé zásobárny vody. Namočte je do vody a potom přidejte do substrátu.

Perlit

Některé rostliny nevyžadují stálý přístup k vodě a mezi zálivkami potřebují vyschnout. Perlit jsou pórnaté granule, které nezadržují vodu a provzdušňují substrát.

Pomalu se uvolňující organické hnojivo

Díky hnojivu má rostlina pocit, že kokedama je dobré místo k žití. Má-li stálý přísun vlhkosti a živin, kořeny v balu rostou, aniž by hledaly další živiny.

Vpravo, odhora po směru hodinových ručiček: Kokosové vlákno, sušený rašeliník, kousky kokosové slupky, perlit, kokosová cihla, kompost, hnojivo, vodní krystalky.

Obalení kořenů

Připravte si všechny potřebné pomůcky a také pracovní plochu, abyste ji neušpinili nebo mohli snadno vyčistit. Pod stůl, na

němž budete pracovat, položte kus látky, na který budou padat zbytky surovin.

Tloušťka mechu

Vrstva mechu pokrývající kořeny musí být dostatečně silná, aby zabránila vypařování vody. Je-li vrstva příliš slabá, mech, jehož povrch bude vysychat, bude vsakovat vlhkost ze substrátu. Silná vrstva mechu působí jako bariéra a obsahuje vlhkost.

Techniky ovázání

Nejoblíbenější způsob ovazování je „rovnoměrně nahodile“. Provázek se ovinuje kolem celého balu libovolně a nevytváří vzor. Existuje mnoho způsobů ovázání, které limituje pouze vaše představivost. Snadná je technika 2–7, kdy si na kokedamě představíte ciferník. Začněte u 2 a pokračujte u 7. Kokedamu nepatrнě otočte a postup zopakujte, čímž vznikne symetrický vzor.

Vlevo: Bramborík je obalený namočeným rašeliníkem a ovázaný lněným provázkem.

1. Vyjměte rostlinu z květináče a opatrně uvolněte kořeny. Zacházejte s nimi co nejjemněji, protože u mnoha rostlin jsou křehké a náchylné k polámání.

2. Položte mech nasáklý vodou na pracovní plochu, vytvarujte z něho bochánek a zploštěte ho dlaněmi. **TIP:** Buděte připraveni na to, že stlačením z mechu vymačkáte vodu.

3. Položte rostlinu a substrát na mech. **TIP:** Rostlina a substrát by měly být ve středu mechu.

4. Namíchejte potřebný substrát a přidejte ho k rostlině. **TIP:** Případný zbytek substrátu uložte do vzduchotěsné nádoby a použijte ho příště.

5. Vsuňte ruce z obou stran pod mech, zvedněte ho a přiložte na kořenový bal. Veškerý mech musí zakrývat celý kořenový bal.

6. Mech přitiskněte k balu. **TIP:** Nebojte se vyuvinout větší tlak, rostlinu tím nepoškodíte. Čím pevněji ho přitisknete, tím snadnější bude následující krok.

7. Přivažte provázek kolem středu balu a udělejte uzel, který poslouží jako výchozí bod. **TIP:** Provázek co možná nejvíce utáhněte, avšak ne příliš, abyste bal nepřepůlili.

8. Bal nadzvedněte, abyste ho mohli ovázat ze všech stran. **TIP:** Ovázání nemusí vypadat úhledně, provázek drží bal pohromadě.

9. Oviňte provázek rovnoměrně kolem balu.

TIP: Provázek utahujte a při ovazování stlačujte mech. **TIP:** Položte bal na okraj stolu, aby listy přečnívaly a nepoškodily se.

10. Pevně zatlačte na bal a válejte ho, aby se zakulatil. Potom ho vytvarujte ze všech stran. **TIP:** Proveďte to předtím, než kokedamu dokončíte, aby nebyl provázek svěšený.

11. Pomocí nůžek zasuňte konec provázku do balu. **TIP:** Podle potřeby použijte další provázek. **TIP:** Vsuňte provázek do balu v opačném směru, aby se neuvolnil.

12. Zastříhněte vše, co vyčnívá z balu.

TROPICKÉ ROSTLINY

Toulitka

Anthurium andraeanum „Otazu“

Čeleď

Áronovité

Druh

Listnaté

Světlo

Střední

Zálivka

Střední až vydatná

Růst

Střední až rychlý

Domácí mazlíčci

Mírně jedovatá pro kočky
a psy

Problém

Nedostatek vlhkosti

SUBSTRÁT

2 díly substrátu pro
pokojové rostliny
1 díl kompostu
1 díl kokosové
mulčovací kůry

Nejvhodnější rostlina na výrobu kokedamy, má svěží lesklé listy a nádherné květenství, které vydrží celý rok. Květy toulitky mají různé odstíny červené, od cukrově růžové přes tmavou krvavě červenou po téměř černou a barva listů je v rozmezí od zelené žabí po svěží tmavou zeleně lesní. Toulitky jsou velice náročné na vlhkost. Aby krásně kvetly, roste listy jednou nebo dvakrát denně.

Podmínky

Toulitka, jako tropický podrost, je zvyklá na rozptýlené světlo pronikající korunami stromů. Má ráda hodně nepřímého světla, avšak když sluneční paprsky dopadají na listy, spálí je. Neumísťujte ji příliš daleko od zdroje světla, protože listy by se k němu natahovaly a byly by vyčouhlé. Vadí jí nízké teploty a studený průvan. Odstraňujte odkvetlé květy.

Zálivka a hnojení

Na jaře, kdy je růst nejrychlejší, se ujistěte, že má dostatek vody, a před zálivkou nechte bal vyschnout více než z poloviny. Během teplejších letních měsíců může být zálivka potřebná až jednou týdně, ale četnost se bude lišit podle velikosti kokedamy a prostředí. Jelikož rostlina má velké listy, na jaře, kdy rychle roste, je nutné hnojit ji aspoň jednou za čtrnáct dnů. Během léta provádějte zálivku často, avšak v zimě ji omezte, aby nehnily kořeny. Ačkolи zavěšením rostliny se zmírnuje riziko, že kořeny hodně nasáknou vodou, příliš častá zálivka není u toulitky vhodná.

CIBULOVINY,
HLÍZY A BULVY

Brambořík perský

Cyclamen persicum

Čeleď

Prvosenkovité

Druh

Hlíznatá trvalka
kvetoucí v zimě

Světlo

Střední

Zálivka

Střední

Růst

Středně rychlý

Domácí mazlíčci

Jedovatý pro kočky a psy

Problém

Příliš velké teplo, tvorba
plísňe na odkvetlých
květech, hniloba hlízy

SUBSTRÁT

1 díl kompostu

1 díl kokosové cihly

Listy a kořeny bramboříku vyrůstají z hlíz, které by měly být obaleny pouze z poloviny, aby nehnily. Jelikož jsou citlivé na mráz, nedávejte je ven. Příliš vysoké teploty však můžou zastavit růst a výrazně zkrátit životnost květů.

Podmínky

Musíte najít ideální místo, kde bude jemné, ale jasné nepřímé světlo bez velkých teplotních výkyvů směrem nahoru. Brambořík je náchylný k vadnutí, když je nepatrнě sušší, než by měl být. A naopak, přelití může způsobit okamžité uhynutí. Poskytnete-li mu potřebnou péči, bude bohatě kvést několik měsíců. Odkvetlé květy ihned ustříhněte, aby se nešířila plíseň.

Zálivka a hnojení

Určit správnou zálivku je složité, ale když se vám to podaří, vyplatí se to. Brambořík nemá rád přelévání, a proto namáčení balu ve vodě není vhodné. Vložte bal do mělké nádoby s přiměřeným množstvím vody a nechte ji vsáknout zespodu. Podle umístění kokedamy a vlhkosti prostředí se zálivka musí provádět i každý druhý nebo třetí den. Ráno můžete rodit listy, ale pouze lehce, aby voda nestékala na hlízu, a ujistěte se, že voda nezůstane na listech přes noc. Jsou-li večer stále mokré, roste listy méně. Každý týden nebo každé dva týdny přidejte do vody tekuté hnojivo podle návodu výrobce.

SUKULENTY A KAKTUSY

Mexický klenot

Echeveria elegans

Čeleď

Tlusticovité

Druh

Sukulent

Světlo

Jasné

Zálivka

Málo častá

Růst

Středně rychlý

Domácí mazlíčci

Mírně toxický

Problém

Příliš častá zálivka, hnítí kořenů a vlnatky (hmyz)

SUBSTRÁT

1 díl substrátu
pro pokojové rostliny
1 díl perlitu

**Na dalších stranách,
vlevo a vpravo:** Různé
echeverie nad postelí; *rhipsalis*
a *lepisium* nad kuchyňskou
linkou.

Echeveria je sukulent, který se nejčastěji prodává jako pokojová rostlina, protože péče o něj je snadná a existuje v mnoha barvách a texturách. Povrch listů často pokrývá vosk nebo světlý povlak. Nezapomínejte, že při manipulaci ho lze snadno poškodit. Většina echeverií kvete v interiéru, vytváří dlouhé stonky, na jejichž koncích je spousta zvonkovitých květů.

Podmínky

Mexický klenot je dlouhodobě oblíbená rostlina na kokedamu. Dobře snáší různé zacházení. Nevadí mu manipulace s kořeny, a proto je vhodný, když s výrobou kokedam začínáte.

Kokedamu stačí namáčet do vody pouze jednou měsíčně. Mezi zálivkami ji můžete občas rosit, ale nebude jí vadit, pokud zapomenete. Miluje slunečná místa, za což

se vám odmění růžovými špičkami listů, ale snáší dobře i nepřímé světlo, kdy zůstane krásně tyrkysově zelená.

Bal ovažte důkladně a velice pevně. Jelikož mezi zálivkami vyschnne, objem mechu se zmenší. Ovázete-li ho příliš volně, provázek sklouzne nebo bude nevhledně svěšený.

Zálivka a hnojení

V létě namáčejte do vody a nechte ji vsáknout jednou za měsíc, v zimě méně často. Četnost zálivky záleží na velikosti balu a na klimatu v místnosti. Začnou-li listy vypadat svraštěle, je potřebná zálivka. Při přelití budou kořeny a stonky velice rychle hnít.

Dostatečně vyschlý bal poznáte podle toho, že bude velice světlý a lehký.

Na jaře přidávejte organické tekuté hnojivo v poloviční dávce, než je uvedeno na obalu.

EPIPHYTY

Echmea pruhovaná

Aechmea fasciata

Čeleď

Broméliovité

Druh

Epifyt

Světlo

Jasné

Zálivka

Málo častá

Růst

Středně rychlý

Domácí mazlíčci

Bezpečná

Problém

Vysychání, stojatá voda

SUBSTRÁT

1 díl kokosové
mulčovací kůry
1 díl kokosové cihly
1 díl perlitu

Většina echmeí roste jako epifyt ve vlhkých tropických oblastech. Uprostřed listů je trychtířek, který zadržuje vodu. Echmea má nádherné květy. Z každé listové růžice vyroste květ, který kvete týdny a někdy měsíce. Po odkvětu růžice zvadne. Starou růžici uřízněte ostrým nožem ve spodní části, aby vznikl prostor pro nový výhonek.

Podmínky

Aby echmea kvetla, potřebuje plné sluneční světlo; je-li příliš daleko od okna, bude mít pouze listy. Echmea má ráda teplo a vysokou vlhkost. Hrubá kůra přidaná do substrátu pomůže provzdušnit bal.

Zálivka a hnojení

Echmea používá kořeny převážně k tomu, aby se uchytila na stromech nebo na skalách. Při zálivce nezapomínejte na středový trychtířek: jelikož echmea chce být zalévána seshora, vložte celou kokedamu do umyvadla nebo kbelíku a lije vodu do trychtířku. Nechte ji trochu přetéct, aby se trychtířek vyčistil. V přírodě se o toto starají monzunové deště nebo lijáky.

Echmea vyžaduje pravidelné hnojení, avšak pouze v poloviční dávce, než je uvedeno na obalu. Používejte organické tekuté hnojivo, které pomalu lije na listy a středový trychtířek, aby steklo do kbelíku, kde se může vsáknout do balu.

KAPRADINY

Netík

Adiantum raddianum

Čeleď

Křídelnicovité

Druh

Kapradina s oddenkem

Světlo

Jasné

Zálivka

Střední

Růst

Středně rychlý

Domácí mazlíčci

Bezpečný

Problém

Nedostatečná zálivka
a následná příliš vydatná
zálivka

SUBSTRÁT

3 díly kokosové cihly

1 díl kompostu

1 díl perlitu

Jakmile netíku najdete ideální místo a zavedete správnou rutinu, odmění se vám jemným hebkým listovím. Má-li pravidelnou zálivku, je velice odolný a přežije horší péči. Je-li zálivka nedostatečná a listy uschnou, nenamáčeje ho do vody. Ustříhněte zvadlé listoví, i kdyby měly zůstat pouze jeden nebo dva stonky, aby mohl věnovat veškerou energii růstu nových výhonků. Kdybyste ho v této fázi namočili do vody, kvůli nedostatku listoví by většina vody zůstala v kořenech, které by začaly hnít. Každý den lehce roste bal, dokud nevyraší nové výhonky, a potom ho krátce namočte do vody. Až vyrostе více výhonků, pokračujte v obvyklé péči.

Podmínky

Netík miluje rozptýlené světlo. Má rád hodně světla, ale vadí mu přímé sluneční paprsky. Snese

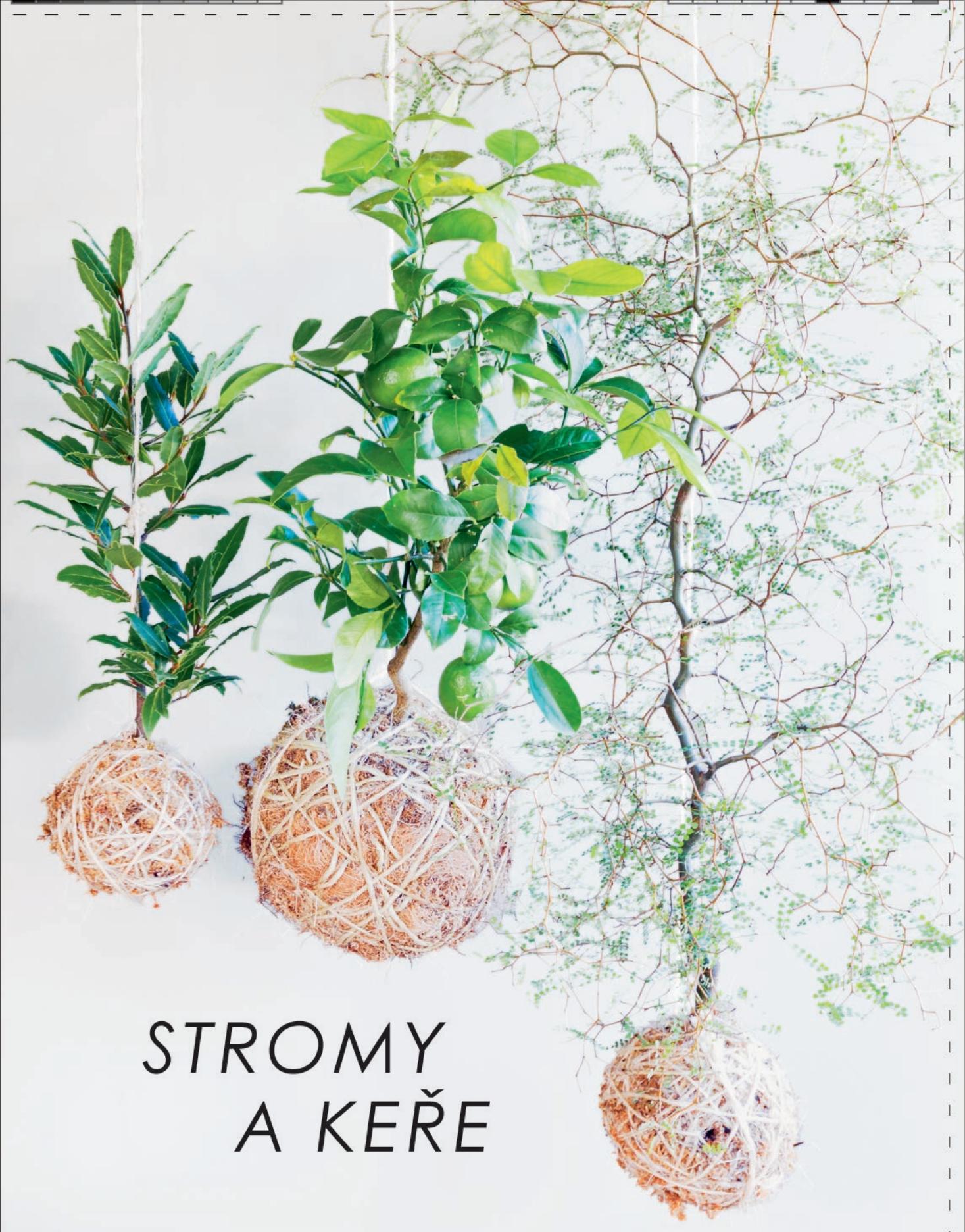
horší světelné podmínky, avšak v tom případě se musí omezit zálivka, protože metabolismus je pomalejší, a mohly by hnít kořeny. Kořeny potřebují přístup k vlhkosti, ale vadí jim stojatá voda. Netík nesnáší studený průvan. Nové výhonky raší po celém balu. Je-li člověk trpělivý, tato kokedama může být jednou z nejpůsobivějších.

Zálivka a hnojení

Nenechte bal vyschnout. Často provádějte mírnou zálivku, aby měl stálou vlhkost. Roste listy a omývejte listoví. Pravidelně hnojte, aby se podpořil růst nových výhonků. Během léta jednou za čtrnáct dní přidávejte organické tekuté hnojivo v poloviční dávce, než je uvedeno na obalu, v zimě hnojení omezte. Ke zlepšení barvy listoví jednou za půl roku přidejte 1 nebo 2 polévkové lžíce epsomské soli do 4,5 l vody.

STROMY A KEŘE

Javor japonský

Acer palmatum

Čeleď

Mýdelníkovité

Druh

Opadavý strom

Světlo

Plné slunce

Zálivka

Vydatná

Růst

Velice pomalý

Domácí mazlíčci

Bezpečný

ProblémPříliš častá zálivka,
nedostatečná zálivka**SUBSTRÁT**

2 díly kompostu

4 díly kokosové cihly

1 díl vodních krystalků

Javory rostou v zahradách po celém světě. Atraktivním tvarem listů a úžasnými barvami jsou vskutku jedinečné. Japonské javory najdeme v krytých zahradách. Existuje nespočet kultivarů.

Javor se skvěle hodí do interiéru a nabízí něco naprosto nečekaného. Na jaře ohromí novými pupeny. V létě zaujme nádhernými zelenými nebo purpurovými listy. Na podzim se zbarví nejprve do oranžova a potom do růžova a do červena. V zimním období klidu jeho křehká struktura působí elegantně.

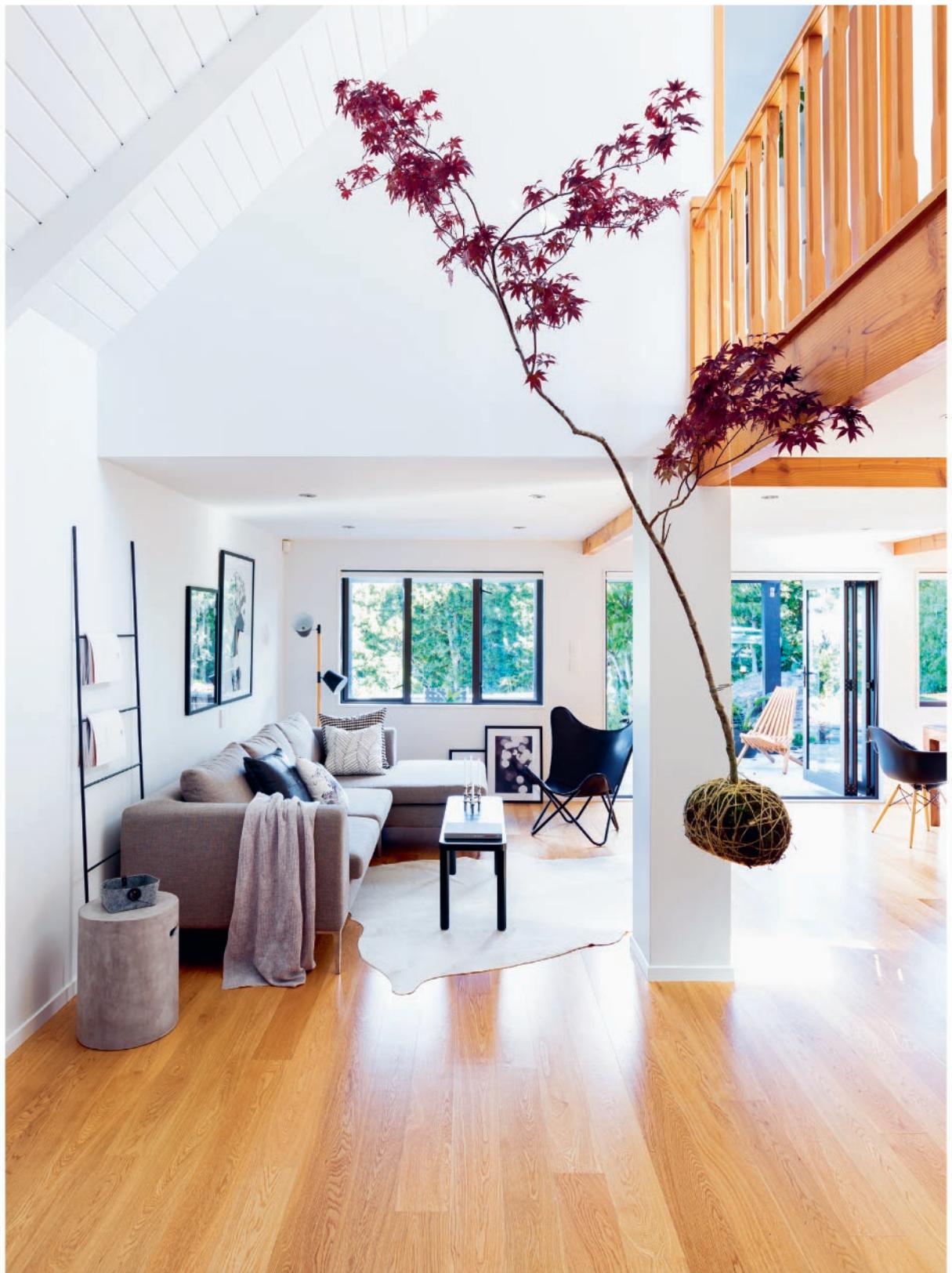
Podmínky

Jelikož venku je javor vystaven působení přírodních živilů, najděte mu přijatelné místo. Nejdůležitější je světlo. Během léta potřebuje každý den šest až osm hodin slunečního světla.

Vhodné jsou pouze pokoje s vysokým stropem a s okny ve dvou nebo třech stěnách nebo místnosti s velkými střešními okny. Líbit se mu bude venku na verandě, nebo když bude viset na vnější straně okna, ale chráňte ho před mrazem.

Zálivka a hnojení

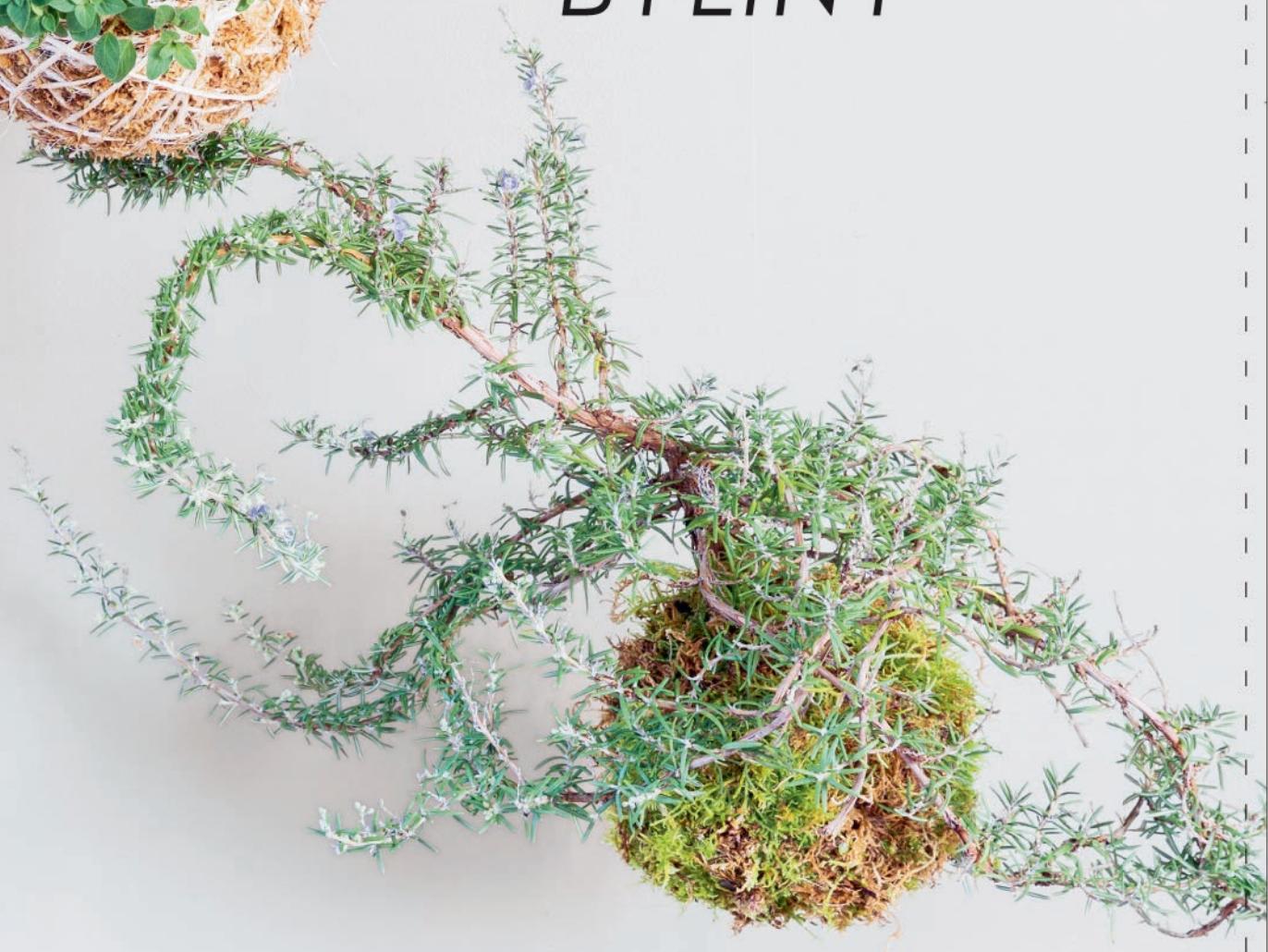
Na jaře, kdy intenzivně roste, potřebuje spoustu vody a také hodně hnojiva. Jakmile bude mít listy, bude opět potřebovat velké množství vody, aby se nahradila ta, která se každý den vypaří (odpařuje se páry na listech). Kdybyste ho nechali vyschnout, listy by předčasně opadaly. V přírodě neroste v suchých podmírkách. Když na podzim začnou listy měnit barvu, omezte hnojení a zálivku. Až listy opadají, nepotřebuje hnojivo ani vodu, ale neměli byste ho nechat úplně vyschnout.

BYLINY

Dobromysl obecná

Origanum vulgare

Čeleď

Hluchavkovité

Druh

Aromatická trvalka

Světlo

Jasné

Zálivka

Střední

Růst

Středně rychlý

Domácí mazlíčci

Bezpečná

Problém

Podvýživa

SUBSTRÁT

1 díl kompostu

2 díly substrátu pro
pokojové rostliny

2 díly kokosové cihly

1 díl perlitu

Dobromysl patří do čeledi hluchavkovitých, a proto má ráda horko a slunce. V kokedamě její listy budou hezky přerušstat okraj balu. Nevadí jí občasné suché období a nesnáší kořeny nasáklé vodou. Hodí se do kuchyňského okna, kam svítí slunce a kde jí máte po ruce, když potřebujete několik lístků na pizzu.

Podmínky

Nejlépe roste, když má po většinu dne dostatek světla nebo plného slunce. Nemá ráda půdu moc bohatou na živiny, a proto se do substrátu přidává kokosová cihla. Jelikož jí vadí příliš mokré kořeny, součástí substrátu je perlit, který pomáhá bal odvodňovat.

Zálivka a hnojení

Nepotřebuje hodně vody a ranní rosení jí vyhovuje více než časté namáčení balu do vody. Namočte bal do vody, když je suchý na dotek, ale v zimě ho nechte mezi zálivkami vyschnout více. Na jaře musí mít každé dva týdny poloviční dávku hnojiva, než je uvedeno na obalu. V zimě nehnojte. Používejte kvalitní organické tekuté hnojivo.

